

U OVOM BROJU

Aktivnosti u cilju
prevencije i suzbijanja
trgovine ljudima u
periodu januar-mart
2016. godine

strana 1

Potpisivanje
Memoranduma o
saradnji između
Centra za zaštitu
žrtava trgovine
ljudima i ASTRE

strana 5

Nakon apela ASTRE,
organizovano i dečje
prošajčenje dece ne
može biti prekršaj

strana 6

U 47. broju ASTRA E-biltena predstavljene su najvažnije aktivnosti koje su u prvom tromesečju 2016. godine preduzeli državni i nevladini akteri u Republici Srbiji u cilju suzbijanja, prevencije i kažnjavanja trgovine ljudima. Zahvaljujemo se svima koji su nam pružili neophodne informacije i time doprineli kvalitetu ovog

izdanja. Pozivamo vas da i ubuduće šaljete svoje komentare, predloge i sugestije.

Pratite nas na:

***Aktivnosti u cilju prevencije i suzbijanja trgovine
ljudima u periodu januar-mart 2016. godine***

A T mreža, koju čini osam organizacija iz Srbije, je organizovala **trening o osnovnim pojmovima problema trgovine ljudima, u Vrnjačkoj Banji od 5. do 7. februara.** Cilj treninga je bio da se nove pripadnice organizacija članica mreže

Predavačice su na treningu govorile o načinima vrbovanja žrtava, o uzrocima ovog društvenog problema, kao i o akterima koji se u Srbiji bave borbom protiv svih oblika eksploatacije.

bolje upoznaju sa problemom trgovine ljudima, kako bi mogle da sprovedu preventivne aktivnosti, ali i da pružaju direktnu pomoć žrtvama trgovine ljudima.

Održan je još jedan **okrugli sto o nacrtu Zakona o utvrđivanju činjenice o statusu novorođenje dece za koju se sumnja da su nestala iz porodilišta u Republici Srbiji, 10. februara.** Okruglom stolu su prisustvovali predstavnici Ministarstva zdravlja, Ministarstva pravde, Ministarstva unutrašnjih poslova, Republičkog javnog tužilaštva, udruženja roditelja koji sumnjaju da su im deca nestala u porodilištima, kao i organizacije civilnog društva. Sastanak svih aktera koji učestvuju u rešavanju problema nestalih beba je organizovan povodom *lex specialisa* koji bi trebalo da doprinese što bržem rešavanju ovih slučajeva. Nažalost, sastanak nije rezultirao konkretnim dogovorima o budućim koracima. Predstavnici udruženja roditelja u saradnji sa ASTROM i YUCOM-om su poslali komentare i zamerke na predloženi nacrt Zakona, ali još uvek nije određeno da li će se, i koji, komentari usvojiti.

Na konferenciji „**Rani, prisilni i dečji brakovi u Srbiji: ka mapiranju problema**

i mogućih rešenja“ koja je održana **23. februara** predstavljeni su rezultati projekta „STOP dečjim brakovima“, koji je **Fondacija Ana i Vlade Divac** realizovala uz finansijsku podršku

Ambasade Kanade. Na konferenciji je bilo reči o tome šta su uzroci, a šta posledice ranih, prisilnih i dečjih brakova u Srbiji. Takođe, govorilo se i o dečjim brakovima kao uzroku osipanja učenica iz obrazovnog sistema, lokalnim mrežama podrške za obrazovanje romskih devojčica, postojećem normativnom i institucionalnom okviru za zaštitu prava dece i žena, obrazovanju kao prevenciji ove prakse. Na konferenciji su govorili ambasador Kanade u Republici Srbiji, poverenica za zaštitu ravnopravnosti, zamenica zaštitnika građana za prava deteta i rodnu ravnopravnost, kao i predstavnici organizacija Fondacija Ana i Vlade Divac, Romski ženski centar-Bibija, Beogradski centar za ljudska prava i mnogi drugi.

Centar za devojke je 26. februara organizovao **tribinu** u Nišu, pod nazivom „**Borba protiv trgovine ljudima**“ na kojoj je bilo reči o

trenutnim problemima sa kojima se naše društvo suočava na polju borbe

protiv trgovine ljudima. Na tribini su govorili nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima, predstavnica ASTRE, policijski službenik Policijske uprave u Nišu i izvršna koordinatorka Centra za devojke i AT mreže. Predstavnica ASTRE je govorila o ostvarivanju prava žrtava trgovine ljudima u praksi i koji su mogući načini unapređenja njihovog ostvarivanja u našoj zemlji, ne zaboravljajući sa kojim se sve problemima žrtve suočavaju nakon izlaska iz lanca trgovine ljudima.

Predstavnice ASTRE su održale **trening za rad na SOS telefonu za žrtve trgovine ljudima**, u Nišu od **26. do 28. februara**. Trening je bio

namenjen organizacijama članicama AT mreže koje već vode SOS telefone za porodično nasilje ili nasilje nad devojka, kako bi unapredile svoje kapacitete za rad na SOS telefonu i razumele specifičnosti rada sa žrtvama trgovine ljudima. Putem različitih iskustvenih vežbi i praktičnih radionica, predavačice su predstavile načine pružanja pomoći, klasifikaciju i vrstu poziva, kao i načine postupanja u različitim situacijama koje se mogu pojaviti. Ovaj trening predstavlja uvodnu sesiju za dalju edukaciju i instruktazu za rad na SOS telefonu namenjenom žrtvama trgovine ljudima.

Predstavnici **Crvenog krsta Srbije** su održali **predavanje, 2. marta**, za studente Medicinskog fakulteta u Beogradu, Instituta za sudsku medicinu, sa ciljem povećanja svesti i senzitivisanosti budućih medicinskih radnika o potrebi da se pravilno reaguje prilikom kontakta sa žrtvom trgovine

ljudima. Predavanje je organizovano uz podršku Studentskog tima za borbu protiv trgovine ljudima, Komiteta za međunarodnu saradnju studenata medicine i profesora Slobodana Savića.

Crveni krst Srbije, uz podršku **Danskog crvenog krsta**, je tokom **februara i marta** sproveo stručne **seminare** u cilju osposobljavanja trenera za sprovođenje programa

prevencije trgovine ljudima. Seminari su održani u preko 20 opština i nakon toga veliki broj trenera je nastavio da samostalno realizuje obuke za vršnjačke edukatore i na taj način proširi znanje mladih o trgovini ljudima i merama zaštite.

Ženske organizacije iz Mreže Žene protiv nasilja, Romka ženska mreža, Žene u crnom i Rekonstrukcija ženski fond organizovale su ulični marš, **8. marta**, pod sloganom „**Za radna prava žena i socijalnu pravdu**“, na kome se okupilo nekoliko stotina građana i građanki. Prisutni su transparentima i uzvikivanjem parola iskazivali

svoju solidarnost sa izbeglicama, za nenasilno suprotstavljanje svim vidovima eksploatacije, pre svega klasne i rodne, za pobunu protiv

Predstavnicu ASTRE je učestvovala na **pres konferenciji Udruženje građana „Sloboda prava“** povodom **3. marta Međunarodnog dana prava seksualnih radnika i radnika**. Cilj konferencije je bio da se skrene pažnja javnosti na vrlo loše stanje prava seksualnih radnika/ca u Srbiji i na činjenicu da zakonska rešenja ne doprinose poboljšanju njihovih prava. Na konferenciji su govorili predstavnici udruženja „Sloboda prava“, Instituta za javno zdravlje Srbije „Dr Milan Jovanović Batut“ i ASTRE. Govornici i govornice su izrazili neslaganje sa najnovijim izmenama Zakona o javnom redu i miru, prema kome su kazne za seksualne radnike i radnice povećane i uvedeno je kažnjavanje klijenata za kupovinu usluga. Takođe, pozivajući se na ljudska prava zagarantovana Deklaracijom Ujedinjenih nacija o ljudskim pravima, svi učesnici smatraju

da zabrana seks rada predstavlja najgrublje kršenje ljudskih prava i narušava pravo svakog pojedinca na rad i slobodan izbor zaposlenja. Pod parolama „Seks rad je rad“ i „Stop nasilju“, prisutni su apelovali na državne institucije da zaštite prava seksualnih radnika i radnica kako zbog loših zakonskih rešenja ne bi dolazilo do porasta nasilja prema ovoj stigmatizovanoj grupi u društvu.

nacionalizma, militarizma, rasizma, ksenofobije, homofobije, fašizma. Transparenti koji su nošeni ukazivali su na različitost i solidarnost okupljenih grupa, *Zajedno smo jake; Feminizam je naš izbor; I lezbejka i radnica, dosta mi je nadnica; Hoću platu, a ne ratu i kamatu; Izuću svaku čizmu koja me tlači* i mnoge druge.

Mreža za istraživanje kriminala i korupcije KRIK i Institut za istraživanje organizovanog kriminala Univerziteta u Milanu (Osservatorio sulla Criminalità Organizzata – CROSS) organizovali su trodnevni seminar na temu

„Istraživanje organizovanog kriminala na Balkanu“, od 7. do 9. marta. Na seminaru je 11 predavača iz Srbije i Italije govorilo o iskustvu u otkrivanju i borbi protiv organizovanog kriminala. Predstavnicu ASTRE je govorila o trgovini ljudima kao obliku organizovanog kriminala i problemima sa kojima se država i svi relevantni akteri suočavaju u cilju sprečavanja i suzbijanja ovog krivičnog dela.

Predstavnicu **ASTRE** održale su predavanje na temu prevencije i zaštite mladih od trgovine ljudima na **Prolećnom festivalu zdravlja u**

Beogradu koji je organizovan **17-18. marta**. Predavanju je prisustvovao veliki broj srednjoškolaca i srednjoškolki

iz različitih gradova Srbije koji su mogli da čuju praktične savete i informacije kako da prepoznaju rizične situacije koje ih mogu dovesti do nekog oblika eksploatacije, koje vrste prevara, pogotovo na Internetu, postoje i kako da ih izbegnu.

Danski savet za izbeglice je organizovao panel diskusiju **„Šest meseci duž balkanske rute: prethodna iskustva i budući izazovi“, 29. marta**, u Beogradu. U uvodnom delu su predstavnici i predstavnice Danskog saveta za izbeglice predstavili šta je urađeno u prethodnih šest meseci kako bi se ostvarila osnovna prava izbeglica koje prolaze kroz Srbiju i kako bi im

ASTRA se **tokom marta** priključila **GlobalGiving platformi za prikupljanje pomoći žrtvama trgovine ljudima u Srbiji**. Kao uslov za priključivanje ovoj globalnoj organizaciji bilo je potrebno da se prikupi 5000\$ kako bi se nastavila dugoročna saradnja i finansiranje direktne pomoći žrtvama trgovine ljudima, što je ASTRA uspjela da uradi.

ASTRA je odlučila da se okrene novim izvorima finansiranja - prikupljanju donacija od pojedinačnih građana/ki, organizacija, kompanija, pre svega zbog sve manje zainteresovanosti donatora da finansiraju direktne oblike pomoći jer smatraju da je to obaveza države. Uz pomoć GlobalGiving platforme postoji mogućnost da svaka osoba obezbedi žrtvama trgovine ljudima neophodnu psihološku pomoć i podršku, pravnu pomoć i zastupanje u sudskim postupcima, medicinsku pomoć, bezbedan smeštaj, odeću i hranu, pomoć i podršku da nastave školovanje, da se zaposle, da obnove svoje porodične i društvene veze, i sve ostalo što je svakoj pojedinačnoj žrtvi potrebno kako bi izgradila bezbedan i srećan život, život koji ih neće dovesti u situaciju da ponovo postanu žrtve.

Organizacija ASTRA, nakon prvog pređenog izazova nastavlja sa svojim aktivnostima i projektima na GlobalGiving goto.gg/23266, tako da pozivamo sve koji su u mogućnosti da nas podrže, da prate naše aktivnosti, podele sa prijateljima i ostalim zainteresovanimima.

Ovim putem se još jednom zahvaljujemo i svima koji su do sada donirali.

se pružila neophodna pomoć. Nakon toga su učesnici podeljeni u tri grupe u kojima se diskutovalo o statusu i tretiranju izbeglica bez međunarodne zaštite, zaštititi dece u pokretu, kao i zaštititi prava žena iz populacije izbeglica. Na sastanku je predložen veliki broj konkretnih koraka koje bi država, ali i ostali akteri, trebalo da preduzmu, pogotovo u novonastaloj situaciji zatvaranja granica i mogućeg ostajanja sve većeg broja izbeglica i migranata u našoj zemlji.

da se upoznaju sa merama opreza i zaštite dok su u tranzitu, ali i nakon toga. Svi prisutni su dobili materijal na jeziku koji razumeju, u kome su navedeni osnovni znaci prepoznavanja rizika i ugrožavanja ljudskih prava, kao i kome bi trebalo da se obrate ukoliko su bili izloženi nekom vidu eksploatacije.

U sklopu projekta **„Prevenција trgovine ljudima među decom i mladima uključujući migrante“**, **Crvenog krsta Srbije**, uz podršku **španskog Crvenog krsta**, **30. marta** je organizovana **preventivna radionica za decu i mlade migrante**, kao posebno ugrožene grupe u riziku od trgovine ljudima. Ovom prilikom deca migranti i izbeglice su prodelili sa predavačima svoja saznanja o trgovini ljudima i izrazili veliku zainteresovanost

Grupa 484, u partnerstvu sa **Beogradskim centrom za bezbednosnu politiku i Beogradskim centrom za ljudska prava**, uz podršku

Ambasade Kraljevine Norveške je organizovala **konferenciju „Sistem azila i migracija: migracijska kriza i reformski procesi“**, **30. marta**, u sklopu projekta **„Umrežavanje i građenje kapaciteta za efektivniju migracionu politiku u Srbiji“**. Konferenciji je prisustvovalo preko 100 predstavnika državnih institucija nadležnih za pitanja migracija i azila, međunarodnih i domaćih organizacija. Konferencija je organizovana kako

bi se otvorio prostor za diskusiju o ključnim aspektima sistema azila i migracija, pogotovo u okviru Poglavlja 24 sa posebnim osvrtom na uticaj izbegličke krize na reformske procese i izmene Zakona o azilu.

Potpisivanje Memoranduma o saradnji između Centra za zaštitu žrtava trgovine ljudima i ASTRE

Centar za zaštitu žrtava trgovine ljudima i ASTRA su 15. januara, u Beogradu, potpisali Memorandum o saradnji i na taj način formalizovali buduću saradnju u radu sa žrtvama trgovine ljudima. Memorandum o saradnji predstavlja put ka stvaranju efikasnijeg mehanizma prepoznavanja žrtava trgovine ljudima, pružanja pomoći i zaštite žrtava trgovine ljudima na nacionalnom nivou. Osnovni cilj Memoranduma je da se propisana načela, aktivnosti i sistem upućivanja primenjuju u praksi kako bi žrtve ostvarile svoja prava i dobile punu podršku u procesu reintegracije i socijalne inkluzije.

Potpisivanjem Memoranduma, Centar za zaštitu žrtava trgovine ljudima i ASTRA izražavaju svoju spremnost da kroz buduće zajedničke aktivnosti značajno unaprede saradnju i dodatno izgrade kapacitete u našoj zemlji u oblasti zaštite prava žrtava trgovine ljudima delujući zajedno i međusobno upućujući žrtve na usluge koje ovi akteri pružaju. Iako je od samog osnivanja Centra postojala saradnja sa organizacijama civilnog društva, praktična iskustva su ukazala na potrebu preciznog definisanja uloga i zadataka svake organizacije sa osnovnim ciljem unapređenja prava žrtava trgovine ljudima u skladu sa međunarodnim standardima.

Centar za zaštitu žrtava trgovine ljudima je ustanova socijalne zaštite čija je nadležnost da obavlja posao procene stanja, potreba, snaga i rizika žrtava trgovine ljudima, da vrši poslove identifikacije i obezbeđuje adekvatnu pomoć i podršku žrtvama trgovine ljudima, u cilju njihovog što bržeg oporavka i reintegracije. Od svog osnivanja u julu 2012. godine pa do danas, Centar je primio ukupno 693 prijave sumnje da se radi o trgovini ljudima. Identifikovane su 333 žrtve trgovine ljudima. Uz to, Centar je pružio podršku za ukupno 436 žrtava trgovine ljudima s obzirom na to da je radio i sa žrtvama trgovine ljudima koje su identifikovane pre osnivanja Centra.

Nakon apela ASTRE, organizovano i dečje prosjačenje dece ne može biti prekršaj

Narodna skupština je 26. januara usvojila Zakon o javnom redu i miru, povodom koga je ASTRA, nekoliko dana pre usvajanja, objavila [saopštenje](#) i izrazila zabrinutost zbog člana predloga Zakona koji sankcioniše organizovano prosjačenje i korišćenje dece za prosjačenje. Naime, navedeni član 12, stav 3 je propisivao novčanu kaznu od 50,000 do 100,000 dinara i kaznu zatvora od 30 do 60 dana za onoga ko organizuje prosjačenje ili za prosjačenje koristi decu ili maloletna lica.

Da podsetimo da je definicija krivičnog dela trgovine ljudima iz člana 388 Krivičnog zakonika Srbije, sa prosjačenjem koje je eksplicitno navedeno kao oblik eksploatacije (pri čemu se, ako je delo učinjeno prema detetu ili maloletnom licu, to tretira kao teži oblik izvršenja), u skladu sa najvažnijim međunarodnim instrumentima u ovoj oblasti koje je Republika Srbija potpisala i ratifikovala (konkretno sa Protokolom za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, posebno ženama i decom uz Konvenciju UN o transnacionalnom organizovanom kriminalu (Sl. list SRJ - Međunarodni ugovori", br. 6/2001) i Konvencijom Saveta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima (Sl. glasnik RS - Međunarodni ugovori", br. 19/2009)).

U saopštenju je ASTRA podsetila da MUP Srbije svake godine podnese po nekoliko krivičnih prijava za trgovinu ljudima u cilju prinudnog prosjačenja, a žrtve u ovim slučajevima su skoro uvek deca. Tokom 2015. godine, Centar za zaštitu žrtava trgovine ljudima je identifikovao 10 dece koja su bila prinuđena na prosjačenje, što čini 20% svih identifikovanih žrtava u tom periodu.

Nakon objavljivanja ASTRINOG saopštenja i medijskog izveštavanja na ovu temu, a potom i apela svim pojedinačnim narodnim poslanicima, **donet je amandman kojim navedeni član 12, stav 3 Zakona o javnom redu i miru nije unet u doneseni zakon.** Na skupštinskoj raspravi koja je održana 25. januara Odbor za odbranu i unutrašnje poslove je podneo amandman na član 12, koji je ubrzo usvojen i na taj način su ispoštovane međunarodne obaveze Republike Srbije i sprečeno ozbiljno narušavanje prava žrtava krivičnog dela trgovine ljudima u cilju prinudnog prosjačenja.

Ovakvo rešenje pokazuje da je država prepoznala da ne sme postojati mogućnost da elementi bića krivičnog dela trgovine ljudima bude tretirani kao prekršaj i shvatila značaj zakonskih okvira koji bi trebalo da doprinesu što boljem i efikasnijem suzbijanju različitih oblika eksploatacije, pogotovo kada su u pitanju deca.

IMPRESUM

Priredila: Katarina Ivanović

ASTRA - Akcija protiv trgovine ljudima, Beograd, Republika Srbija

Tel: +381 11 785 0001

Fax: +381 11 785 0010

ASTRA SOS telefon: +381 11 785 0000

Evropski broj za nestalu decu Srbije: 116 000

E-mail: astra@astra.rs

Web: www.astra.rs